

§ 214

Diarienumr: KS-2023/00316

Synpunkter på Länsstyrelsens och Trafikverkets rapport "Holmöleden - Ett Regeringsuppdrag avseende ledens funktion och utveckling"**Beslut**

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar

att Umeå kommun anser att nuvarande huvudmannaskap för Holmötrafiken även fortsättningsvis ska ligga på Trafikverket i enlighet med tidigare regeringsbeslut

att ställa sig bakom att lämna följande synpunkter till regeringen efter att ha tagit del av rapporten "*Holmöleden - Ett Regeringsuppdrag avseende ledens funktion och utveckling*".

Synpunkter

- Kommunen anser att nuvarande huvudmannaskap ska bestå utifrån slutsatserna i förhandlingsuppgörelsen från 2007, att trafikering sker mellan två kommuner, det av staten påtalade regionala intresset för friluftslivet, statens beslut om naturreservat, behoven för rennäringen, strategisk ö för Sverige och det rekreativa värdet för kompetensförsörjningen i norra Sverige kopplat till den gröna omställningen.

- Kommunen anser att det efter över 65 år av ovilja, oklarheter och bristande respekt för de boende är hög tid för ett ansvarsutkrävande kopplat till huvudmannaskapet.

- Kommunen förordar alternativ C i rapporten "Holmötrafiken trafikeringalternativ" i kombination med F vid svåra isförhållanden. Kommunen har förhoppningar om att Trafikverket efter sommaren kallar

samman en gemensam arbetsgrupp för att inleda planeringen av en ny färja.

- I arbetet med aktuellt regeringsuppdrag lyftes initialt behovet av att alla parter skulle försöka ompröva/omvärdera tidigare ställningstaganden för att hitta nya vägar framåt. Kommunen har i arbetet spelat in ett ansvarstagande för investeringarna i hamnanläggningen i Byviken kopplat till en ny färja enligt alternativ C. Detta handlar om en investering i storleksordningen 30–50 mnkr (inklusive eventuella stöd/bidrag). Några omprövade ställningstaganden från övriga parter har kommunen inte noterat.

- Vad gäller avgifter för att delfinansiera trafiken konstateras i rapporten "Holmöleden - Ett Regeringsuppdrag avseende ledens funktion och utveckling" att det behövs en ny förordning för att Trafikverket ska kunna avgiftsbelägga trafiken. Detta är samma slutsats som gjordes i förhandlingsuppgörelsen för 15 år sedan.

Ärendebeskrivning

2023 - Redovisning av regeringsuppdrag

Länsstyrelsen Västerbotten och Trafikverket Region Nord har 2023-05-31 redovisat regeringsuppdraget avseende ledens funktion och utveckling i rapporten "Holmöleden - Ett Regeringsuppdrag avseende ledens funktion och utveckling".

2022 - Uppdrag utvärdering

Efter en skrivelse från kommunen gav Regeringskansliet uppdrag till Länsstyrelsen och Trafikverket att utvärdera hur förbindelserna till och från Holmön fungerat hittills och om de bör ändras för att ske på ett hållbart och effektivt sätt. Som en del i uppdraget har Länsstyrelsen och Trafikverket ombett Umeå kommun att genomföra en behovsanalys som ska klarlägga hur många personer som omfattas av Holmötrafiken, samt hur behoven av transporter ser ut idag och inom en lämplig planeringshorisont. En rimlig servicenivå ska bedömas liksom hur den kan åstadkommas. Behovsanalysen ska fungera som underlag för en teknisk utredning och den utvärdering av trafiken som ska återrapporteras till Regeringskansliet senast 31 maj 2023.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-01-17 §4 att godkänna rapporten för nulägesbilden och behoven för Holmöns utveckling, med tillägg enligt planeringsutskottets förslag:

” En förutsättning för att Holmön ska ha en positiv utveckling, både idag och i framtiden, är långsiktiga och hållbara förbindelser året runt. Detta måste säkerställas på ett bättre sätt än idag.”

I rapporten konstateras att stabila och säkra kommunikationer till och från Holmön året runt är en nyckelfråga för Holmöns utveckling i alla aspekter, såväl befolkningstillväxt, ökad bebyggelse, näringslivsutveckling, service och samhällsviktig infrastruktur. Rådande osäkerhet i trafiken och brist på ansvarsutkrävande gör att livskvalitén påverkas mycket negativt för boende och verksamma på Holmön och att boende tvingas flytta till fastlandet då dagspendling året runt inte kan säkerställas. Trafiken gör också att Holmön inte når sin fulla potential som en stark och självklar destination i Västerbottens län. Rapporten konstaterar också att dialog och samråd med berörda brustit under lång tid. Direktiv som tillförts trafiken har skapat en än mer ansträngd situation för boende och verksamma, med längre perioder av isolering, livsmedelstransporter som inte kan säkerställas och en ersättningstrafik som omöjliggör samhällsviktigt gods.

2007 - Regeringsbeslut

Regeringen tog 2007-04-19 beslut om en hållbar långsiktig lösning för Holmöleden. Trafikverket (Vägverket) ska enligt beslutet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa förbindelsen till och från Holmön. I förhandlingsuppgörelsen bestämdes vidare att kommunen, tillsammans med Länsstyrelsen Västerbotten och Region Västerbotten (Västerbottens läns landsting) ska bidra med en lika stor summa vardera inklusive eventuella EU-medel för nödvändiga investeringar. Sedan förhandlingsuppgörelsen 2007 har ingen förfrågan om finansiering av åtgärder tillkommit Umeå kommun från huvudmannen. Beslutet klargjorde också att Umeå kommun skulle svara för frikort för året runt-befolkningen på Holmön när trafiken avgiftsbeläggs genom en särskild förordning. Ingen sådan förordning har införts och därigenom inte heller några avgifter.

1980 - Naturresevat

Länsstyrelsen skickade 1979-12-07 en promemoria med förslag till bildande av naturreservat för delar av Holmöarna med angränsande vatten. I första meningen konstaterar Länsstyrelsen att Holmöarna är av regionalt intresse för friluftslivet. Sjöfartsverket har som en del av sitt yttrande 1980-02-18 angett följande:

”Slutligen måste betonas vikten av att färjeförbindelsen mellan fastlandet och Holmön förbättras. Detta är ett måste. Ävenså att en fast befolkning kan leva kvar på Holmön. Länsstyrelsen har, då den framtvingat reservatsbildningen, påtagit sig ett stort ansvar härvidlag.”

I kommunens yttrande 1980-08-18 anges följande:

”Utgångspunkt för kommunens yttrande är att Holmöarna utgör en stor och viktig naturresurs för såväl kommunen och länet som olika naturvårdande riksintressen. Så långt möjligt vill kommunen därför stödja olika åtgärder som syftar till att slå vakt om och för framtiden bevara Holmöarnas unika natur och dess djurliv.”

Samtidigt måste emellertid kommunen också fortsätta sina strävanden att med olika insatser stödja och bevara förutsättningarna för en bofast befolkning på Holmöarna. Fiske och jord- och skogsbruk utgör sedan lång tid de näringar som dominerat. Under senare tid har även det rörliga friluftslivets ökade omfattning föranlett satsningar på Holmöarna, som i sin tur bildar underlag för öbornas sysselsättning. Dessa sysselsättningstillfällen måste värnas och om möjligt utvecklas.

Att öka Holmöarnas tillgänglighet så att fler människor kan ta del av öarnas rika naturliv är också i kommunens intresse. Därvid utgör en bofast befolkning många gånger en nödvändig förutsättning för att det skall kunna ske enkelt och i för naturskyddet lämpliga former.

Länsstyrelsen tog 1980-12-15 beslut om att inrätta naturreservatet. Beslutet överklagades och avgjordes slutligt genom regeringsbeslut 1983-09-15.

1935 till 2003 - Historik

I Vägverkets remissvar till Näringsdepartementet 2003-09-04 görs en genomgång av de beslut som fattats under perioden 1935–2003.

Thage G. Peterson anger i förhandlingsunderlaget till regeringsbeslutet 2007-04-19:

”Mina utgångspunkter och mål för förhandlingarna har varit att få till stånd en säker och långsiktig trafiklösning året runt efter över 50 år av oklarhet med trafiken till Holmön.”

Idag kan ytterligare 15 år läggas till tidslinjen vilket innebär över 65 år av oklarheter med trafiken.

Beslutsunderlag

- Rapporten "Holmöleden - Ett Regeringsuppdrag avseende ledens funktion och utveckling", 2023-05-31
- Holmötrafiken omvärldsanalys
- Holmötrafiken trafikeringsalternativ
- Holmötrafiken - behov idag och imorgon
- Regeringsbeslut Näringsdepartementet 2007-04-19
- Vägverkets remissvar 2003-09-04 (DR30 2003:1515) till Regeringen Näringsdepartementet

Beredningsansvariga

Rune Brandt, Samhällsbyggnadsdirektör

Jennie Bergvall Kalén, Utvecklingsstrateg landsbygdsfrågor

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag med förtydligandet att synpunkten om *att Umeå kommun anser att nuvarande huvudmannaskap för Holmötrafiken även fortsättningsvis ska ligga på Trafikverket i enlighet med tidigare regeringsbeslut* lyfts som en egen attsats.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag inklusive Lindbergs förtydligande. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag inklusive förtydligandet.

Beslutet ska skickas till

Regeringen Näringsdepartementet

Trafikverket Region Nord

Länsstyrelsen Västerbotten

Region Västerbotten

Holmöns utvecklingsforum